

Анна Михайлівна ГРИЩУК

кандидат економічних наук, доцент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
E-mail: anna_gr_7@ukr.net

Юлія Олегівна МАСЮК

асистент,
Львівський національний університет імені Івана Франка
E-mail: joliebox@gmail.com

ВИЗНАЧЕННЯ ВПЛИВУ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ НА НАЦІОНАЛЬНУ ЕКОНОМІКУ

Грищук, А. М. Визначення впливу розвитку туризму на національну економіку [Текст] / Анна Михайлівна Грищук, Юлія Олегівна Масюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2015. – Том 21. – № 1. – С. 26-33. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Успішне проведення чималої кількості ділових, спортивних, культурних заходів за останні десять років вплинуло на збільшення туристичних потоків до України, а, зокрема, до окремих її областей, серед яких насамперед варто відзначити Львівську область. Аналіз динаміки обсягів в'їзду іноземних туристів в Україну впродовж 15 років наочно демонструє залежність обсягів їх потоків від певних чинників, найчастіше від політичної ситуації в Україні та ставлення до цих подій у світі. Також статистичні дані засвідчують, що проведення конкретних заходів (наприклад, ділових, спортивних чи культурних) призводить до збільшення показників туристичного обміну з окремими країнами, іноді навіть у супереч загальній тенденції.

Мета. Метою статті є дослідження туристичних потоків, розроблення практичних пропозицій щодо розвитку туристичного кластера, виявлення характеру впливу туристичного обміну між іноземними країнами та Україною на сприйняття нашої держави за кордоном, реформування туристичної політики для потреб формування стратегії розвитку туристичних організацій та туризму загалом.

Метод (методологія). Для проведення об'єктивного та ґрунтовного дослідження використано метод системного аналізу, соціологічного опитування, структурно-функціональний та статистичний аналіз.

Результати. Проаналізовано динаміку туристичних потоків України та напрямки їх використання. З'ясовано основні чинники, що впливають на обсяг та структуру туристичних потоків України та світу. Проведено оцінку їх ролі в економічному зростанні України. Виявлено основні проблеми формування туристичної політики та окреслено напрямки активізації заходів органів місцевої влади для забезпечення економічного зростання туристичної галузі.

Ключові слова: туристичні потоки; туристична діяльність; туристичні послуги; в'їзний туризм.

Anna Mykhailivna HRYSHCHUK

PhD in Economics,
Associate Professor,
Lviv National University named after Ivan Franko
E-mail: anna_gr_7@ukr.net

Yulia Olehivna MASIUK

Assistant,
Lviv National University named after Ivan Franko
E-mail: joliebox@gmail.com

ESTIMATION OF TOURISM IMPACT ON NATIONAL ECONOMY

Abstract

The success of a significant number of business, sport and cultural events over the past decade has influenced the increase in tourist flows to Ukraine, and, in particular, to some of its regions. Lviv region takes the leading position among all of them. Analysis of the dynamics of entry of foreign tourists in Ukraine for the last 15 years demonstrates the dependence of their flows of certain factors. The main one is the political situation in Ukraine. Also, statistical data show that the conduct of specific activities (e.g. business, sport or cultural events) leads to the increase in tourist exchange with some countries, sometimes even against the general trend.

Purpose. *The purpose of the article is a study of tourist flows, development of practical proposals for the enlargement of tourism cluster, identification of the nature of the impact of tourist exchange between foreign countries and Ukraine on, determination of measure of perception of our country abroad, reformation of tourism policy for needs of formation of the strategy for the development of tourism organizations and tourism in general.*

The method (methodology). *For an objective and thorough investigation we have used the following methods: method of systems analysis, method of sociological surveys, structural and functional method, and method of statistical analysis.*

Results. *The dynamics of tourist flows to Ukraine and directions for their use are analysed. The main factors influencing the amount and structure of tourist flows Ukraine and the world are determined. The evaluation of their role in the economic growth of Ukraine has been carried out. The basic problem of forming tourism policies are revealed. The main areas of revitalization of local authorities to ensure the growth of the tourism industry are outlined.*

Keywords: *tourist flows; tourist activity; travel services; inbound tourism.*

JEL classification: R100

Вступ

Туризм проявляється як форма суспільного споживання специфічних благ, послуг і товарів, що об'єктивно розвинулась унаслідок соціологізації відтворювальної функції, утворивши галузь діяльності зі створення специфічного туристичного продукту та організації його споживання. Дослідженням взаємозв'язків між туристичними прибуттями та діяльністю підприємств сфери послуг сьогодні займаються як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, зокрема, К. Асплунд, В. Кифяк, Ф. Котлер, Е. Котляр, О. Любіцева, М. Мальська, Н. Мироненко, Ю. Пшеничних, І. Рейн, А. Саак, І. Твердохлебов, В. Федорченко та інші. Деякі аспекти формування туристичного іміджу регіонів розглядаються в роботах М. Бойко та А. Парфіненка. Віддаючи належне значним науковим напрацюванням із зазначеної проблематики, слід зауважити, що дуже мало ґрунтовних досліджень є у сфері аналізу взаємозв'язку показників діяльності туристичного бізнесу та туристичними прибуттями, їх залучення в економічний колообіг та ефективного використання для забезпечення зростання національної економіки.

Мета та завдання статті

Метою статті є дослідити розвиток туризму на прикладі Львівської області, де цей бізнес стрімко інтегрується у світову туристичну індустрію, набуває все відчутнішого значення для місцевого господарства і характеризується за останнє десятиліття, за винятком кризового 2009 р., позитивною та сталою динамікою. У контексті досягнення поставленої мети передбачається розв'язати наступні завдання: вивчити динаміку туристичних потоків, визначити їх структуру, проблеми формування, напрямки використання фінансових надходжень від туризму, з'ясувати роль та місце підприємств сфери туризму у забезпеченні економічного зростання регіону, країни, запропонувати основні напрями

Виклад основного матеріалу дослідження

Серед областей України Львівська область посіла у 2014 р. друге місце, після м. Києва, за кількістю реалізованих туристичних путівок, третє – за кількістю іноземних туристів, яким надали послуги, після м. Києва та Одеської області, і п'яте – за кількістю суб'єктів туристичної діяльності після м. Києва, Дніпропетровської, Харківської та Одеської областей [1, с. 4]. Львівщину відвідують туристи більш ніж із 100 країн світу. Найбільше туристів із Польщі, Білорусі, Латвії, Німеччини, США, Канади, Данії, Франції, Азербайджану, Австрії, Італії, Ізраїлю, Угорщини, Туреччини, Грузії. Виїзним туризмом, який є більш прибутковою формою діяльності туристичних підприємств, ніж в'їзний (іноземний) та внутрішній туризм, займається практично кожна туристична фірма, а в'їзним та внутрішнім – близько 20 % туристичних підприємств області, хоча останніми роками ці види туризму стають щораз популярнішими.

Упродовж 2014 р. в області діяло 235 суб'єктів туристичної діяльності, серед них 61 % – підприємства-юридичні особи та 39 % – фізичні особи-підприємці. На 1 січня 2015 р. у суб'єктів туристичної діяльності працювало 715 осіб, з яких 49,8 % мали вищу або середню спеціальну освіту в галузі туризму. Дохід від надання туристичних послуг (без сплати ПДВ, акцизів й аналогічних обов'язкових платежів) у 2014 р. становив 174,8 млн грн (у 2013 році – 228,7 млн грн).

Суб'єкти туристичної діяльності Львівщини у 2014 р. надали послуги 92,1 тис. осіб (у 2013 р. – 188,5 тис. осіб). Серед них 97,8 % склали громадяни України, 2,2 % – громадяни інших країн (проти відповідно 91,4 % та 8,6 % у 2013 р.). Діти і підлітки становили 12,4 % від усіх туристів.

Кількість екскурсантів, які скористались послугами туристичних організацій у 2014 р., становила 26,9 тис. осіб (22,2 тис. осіб – у 2013 р.). Порівняно з 2013 р. кількість туристів, що звертались за послугами до турфірм, скоротилася на 51 %, у тому числі туристів, що виїжджали за кордон, – на 53 %, внутрішніх туристів – на 30 %, а іноземних туристів – у 8 разів [1, с. 5].

Загальну динаміку туристичних потоків у Львівській області протягом останніх дев'яти років подано у табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка туристичних потоків у Львівській області у 2006-2014 рр. *

Показники	Роки								
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Кількість туристів, які скористались послугами (осіб)	91209	117064	143610	111366	153939	166534	168367	188520	92128
Іноземних туристів (осіб)	8370	9478	14061	9621	9894	11320	16309	16162	2015
Туристів, які виїжджали за кордон (осіб)	38971	58290	76851	60138	102340	114944	113691	131530	61465
Туристів, охоплених внутрішнім туризмом (осіб)	43868	49296	52697	41607	41705	40270	38367	4082	28648
Кількість екскурсантів (осіб)	143465	78143	78418	79695	56045	59846	94479	22184	26901

* Складено автором на основі джерела [1]

З метою оцінки потенціалу виїзного туризму серед жителів Львівщини у проведеному нами анкетуванні на запитання №8 «Вкажіть, які країни Ви б хотіли відвідати у майбутньому?» респондентам було запропоновано обрати від однієї до шести країн, бажаних для візиту з туристичною метою. Перелік десяти країн-лідерів подано нижче у таблиці 2.

Отримані результати відображають світову тенденцію попиту споживачів на відпочинок у певних країнах. Так, за даними ВТО (табл. 3), Франція залишається найбажанішою країною для туристів зі всього світу – у 2014 р. її відвідало 83,7 млн осіб; за результатами нашого анкетування, 42 особи висловили бажання відвідати цю країну у майбутньому. Також, за результатами анкетування, у перелік десяти найпопулярніших світових туристичних дестинацій потрапили США, Китай, Іспанія та Італія.

Отже, визначивши лідерів з прийому іноземних туристів, можна впевнено констатувати той факт, що саме в цих країнах найбільший вплив на економіку мала сфера туризму. Зокрема, приріст туристичних потоків спостерігався на таких континентах: Американський континент +8 %, Азіатсько-Тихоокеанський

регіон +5 %, Європа +4 %. Що стосується субрегіонів, то серед них найкращі показники показали Північна Америка (+9 %) і Південна Азія (+8 %) разом із Південною та Середземноморською Європою, Північно-Східною Азією та Північною Європою (+7 % у всіх вище перерахованих субрегіонах).

Таблиця 2. Перелік найбільш бажаних для туристичного відвідування країн українськими громадянами*

№ з/п	Країна	Голоси респондентів
1.	Франція	42
2.	Італія	35
3.	Великобританія	32
4.	Японія	31
5.	Австрія	27
6.	США	24
7.	Індія	20
8.	Китай	20
9.	Іспанія	18
10.	Чехія	18

*Власна розробка

Таблиця 3. Показники міжнародних туристичних прибуттів у 2012-2014 рр. *

Країна	Міжнародні туристичні прибуття						Дохід від міжнародної туристичної діяльності			
	млн осіб			зміна (%)		частка (%)	млн дол. США			частка (%)
	2012	2013	2014	2013/2012	2014/2013	2014	2012	2013	2014	2014
Франція	81,9	83,6	83,7	2,0	0,1	14,4	53,7	56,7	55,4	10,9
США	66,7	69,9	74,8	5,0	6,8	41,3	161,6	172,9	177,2	64,7
Іспанія	57,5	60,7	65	5,6	7,1	11,2	58,2	62,6	65,2	12,8
Китай	57,7	55,7	55,6	-3,5	-0,1	21,1	50	51,7	56,9	15,1
Італія	46,4	47,7	48,6	2,9	1,8	8,3	41,2	43,9	45,5	8,9
Туреччина	35,7	37,8	39,8	5,9	5,3	6,8	25,3	27,9	29,6	5,8
Німеччина	30,4	31,5	33	3,7	4,6	5,7	38,1	41,3	43,3	8,5
Велика Британія	29,3	31,1	32,6	6,1	5,0	5,6	36,6	41	45,3	8,9
Росія	25,7	28,4	29,8	10,2	5,3	5,1	10,7	11,9	11,8	2,3
Мексика	23,4	24,2	29,1	3,2	20,5	16,1	12,7	13,9	16,3	5,9
Україна	23	24,7	12,7	7,2	-48,5	2,2	4,8	5,1	1,6	0,3

*Складено автором на основі джерела [2].

Вплив туризму на розвиток економіки регіону є дуже значним. Доходи від туризму здатні підняти економіку регіону, в якому він розвивається, завдяки наступним змінам [3, с. 33]:

- збільшення продажу продукції місцевої промисловості туристам;
- збільшення доходів регіональних засобів зв'язку, таких, як поштове, телеграфне і телефонне обслуговування;
- розвиток мобільного, нестационарного туризму у зв'язку з витратами туристів на туристичне спорядження;
- збільшення попиту на продукцію сільського господарства регіону;
- розширення та модернізація регіональної інфраструктури;
- надходження доходів у регіональний бюджет через податки і збори.

У попереднє десятиліття аналіз туристичної діяльності зводився до характеристики відвідувачів, опису умов поїздок та перебування в країні, визначення мети відвідувань і т. п. Нині спостерігається підвищений інтерес до впливу, який туризм чинить або може чинити прямо або ж опосередковано на економіку в плані створення додаткової вартості, збільшення зайнятості, отримання прибутку приватними особами, регіоном, державою і т. п. [4, с. 40-41].

Прямий вплив туризму на економіку регіону (країни) – це безпосереднє збільшення доходів підприємств при купівлі туристами їх товарів і послуг, а також створення нових робочих місць у результаті зростання прибутків від туризму. Непрямий вплив багато науковців пов'язують із поняттям «ефекту мультиплікатора» і з теорією ефективного попиту, розроблену англійським економістом Дж. М. Кейнсом, відповідно до якої зростання попиту в певній сфері призводить «ланцюжком» до розвитку цілої низки галузей. Витрати туристів підвищують доходи не лише туристичних фірм, а й транспортних компаній, підприємств сфери торгівлі, зв'язку, закладів сфери дозвілля, які теж здійснюють витрати. Витрачають свою зарплату і працівники цих підприємств. У результаті утворюється другий цикл витрат, що збагачує все нові й нові підприємства.

Непрямий вплив туризму на економіку залежить не тільки від витрат туристів у місці їх перебування, але й від схильності до накопичення (заощадження) населення і підприємств, що беруть участь у цьому циклі. Що вищою є схильність до накопичення (заощадження), то нижчою є величина мультиплікативного ефекту.

Відсутність чіткої методики аналізу непрямого впливу туризму на інші галузі та сфери господарювання не дає об'єктивної оцінки його ролі в національній економіці (одні фахівці в Україні стверджують, що частка туристичних доходів у національному бюджеті досягає 10 %, інші – менше 1 %). У зв'язку із неточністю даних, традиційний розгляд економічного внеску туристичної галузі як сукупності дохідних показників турфірм, призводить до результатів, які відрізняються від реального стану речей у бік заниження. Зокрема, повертаючись до аналізу розвитку регіонального туризму на прикладі Львівщини, можна стверджувати, що сучасний розвиток туризму в регіоні характеризується наявністю глибоких протиріч у його організаційній структурі, у спрямованості розвитку, у стані якісних та кількісних характеристик.

З одного боку, попит на туристичні послуги на Львівщині існував завжди: і до 90-х рр., і в часи економічних криз. Мешканці Львова та Львівської області мали можливість здійснювати екскурсійні подорожі всередині регіону, користуватись послугами бальнеологічного лікування, гірськолижного відпочинку. Проте нині пропозиція не може повною мірою забезпечити потреби і попит на туристичні послуги внаслідок недостатнього розвитку інфраструктури, невисокої якості обслуговування у всіх секторах туристичної індустрії через низький рівень підготовки кадрів і брак досвіду роботи в умовах ринкової економіки. У табл. 4. наведено показники діяльності суб'єктів туристичного бізнесу Львівської області за 2009-2014 рр., що характеризують в'їзний туризм. Саме останній вважається основним генератором грошових надходжень і є потужним творцем робочих місць у приймаючому регіоні (країні).

Таблиця 4. Показники діяльності суб'єктів туристичного бізнесу Львівської області за 2009-2014 рр. (в'їзний туризм) *

Рік	Кількість підприємств	Кількість туристів	Обсяг наданих послуг, млн грн
2009	140	111 366	160,815
2010	321	153 939	257,889
2011	301	166 534	309,872
2012	280	168 367	418,587
2013	251	188 520	327,047
2014	235	92 128	420,326

* Складено автором на основі джерела [5, с. 8-10]

Аналізуючи виїзні туристичні потоки Львівщини, можна сказати, що вітчизняні туристи за допомогою турфірм у 2014 р. виїжджали у 57 країн світу. Країнами-лідерами прийому наших громадян були: Греція – 9,2 тис. осіб, Болгарія – 7,1 тис. ос., Польща – 6,7 тис. ос., Чехія – 6,5 тис. ос., Туреччина – 5,9 тис. ос., Єгипет – 5,8 тис. ос., Чорногорія – 4,2 тис. ос. та ін.

У 2014 р. туристичними підприємствами Львівщини надано послуги іноземним туристам із 29 країн світу, серед них переважали туристи з Азербайджану (650 осіб), Білорусі (211 осіб), Молдови (182 особи), Польщі (144 особи), США (115 осіб). Найбільш популярною метою туристично-екскурсійних подорожей залишається дозвілля та відпочинок. З такою метою у 2014 р. подорожувало 74,2 тис. осіб (80,5 % від загальної кількості). З метою лікування прибуло 17,4 тис. осіб (18,9 %) [1, с. 6].

Детальніше розподіл вітчизняних та іноземних туристів за країнами відправлення та походження відповідно наведено у табл. 5.

Таблиця 5. Розподіл вітчизняних туристів, що скористались послугами суб'єктів туристичної діяльності, за країнами відправлення та іноземців за країнами світу, з яких вони прибули*

Країна	2013 р.		2014 р.	
	громадяни України (вибуття)	громадяни інших країн (прибуття)	громадяни України (вибуття)	громадяни інших країн (прибуття)
Австрія	2424	177	2161	109
Азербайджан	1	1423	1	650
Білорусь	-	2970	-	211
Болгарія	11788	-	7071	3
Греція	4970	-	9195	-
Єгипет	6511	-	5828	-
Ізраїль	1607	35	583	3
Італія	5264	11	1583	2
Молдова	-	235	5	182
Німеччина	3136	860	458	40
Польща	22549	2248	6667	144
Росія	17	6619	4	366
Словаччина	11025	1	3102	-
США	7	173	52	115
Туреччина	9482	94	5925	14
Угорщина	17051	2	3679	-
Франція	4563	27	675	-
Хорватія	2835	-	523	-
Чехія	14854	25	6452	-
Чорногорія	8795	-	4176	-
Інші країни	4651	1262	3325	176
<i>Усього</i>	<i>131530</i>	<i>16162</i>	<i>61465</i>	<i>2015</i>

* Складено автором на основі джерела [1, с. 11]

Як видно з табл. 5, показники як вибуття, так і прибуття туристів різко скоротилися у 2014 р. порівняно з 2013 р. Найпершими причинами такого спаду є питання безпеки туристів, особливо іноземних, які не бажають здійснювати мандрівку у країну, на території якої ведуться воєнні дії, а також для вітчизняних туристів різке падіння курсу гривні знизило купівельну спроможність громадян, змусивши їх до економії витрат. Крім того, такі показники пояснюються великою популярністю неорганізованого туризму серед громадян сусідніх держав і у світі загалом. Динаміку туристичних відбуттів і прибуттів за останнє десятиліття зображено на рис. 1.

Графік, наведений на рис. 1, показує, що за останні два роки кількість прибуттів у Львівську область мала здебільшого тенденцію до зниження, причини чого зазначені вище. Проте одна категорія відвідувачів – екскурсанти, – зросла майже на 5 тис. осіб найперше завдяки щораз більшій популярності та доступності вітчизняних туристичних об'єктів, а також унаслідок того, що після падіння курсу гривні багатьом українцям відпочинок за кордоном, особливо різноманітні екскурсійні програми, став занадто дорогим.

Наступний рис. 2 графічно відображає динаміку обсягу реалізованих послуг від в'їзного та виїзного туризму, а також екскурсійних програм за 2009-2014 рр. Графік показує, що, на відміну від кількості прибуттів туристів, доходи від туризму протягом 2014 р. зросли, як і в попередніх періодах, підтримуючи загальну тенденцію зростання, окрім 2013 р.

Динаміку обсягів реалізованих туристичних послуг, на нашу думку, можна пояснити наступними двома причинами:

- з кожним роком збільшується кількість прибулих з країн далекого зарубіжжя та СНД, особливо з промислово розвинених регіонів, туристи з яких істотно більше витрачають, ніж туристи з регіонів України, що межують із Львівською областю;
- з кожним роком підвищується вартість турів у нашу область, адже розширюється пакет послуг, який можуть запропонувати турфірми своїм клієнтам.

Однак варто зазначити, що при сумарних надходженнях від туристів і екскурсантів за 2014 р., що потрапили в економіку регіону в розмірі 420,3 млн грн, прямі податкові надходження, спрямовані в бюджет, склали всього 7,9 млн грн (табл. 6), що може означати значну тінізацію доходів турфірм або свідоме їх заниження чи приховування при поданні податкової звітності.

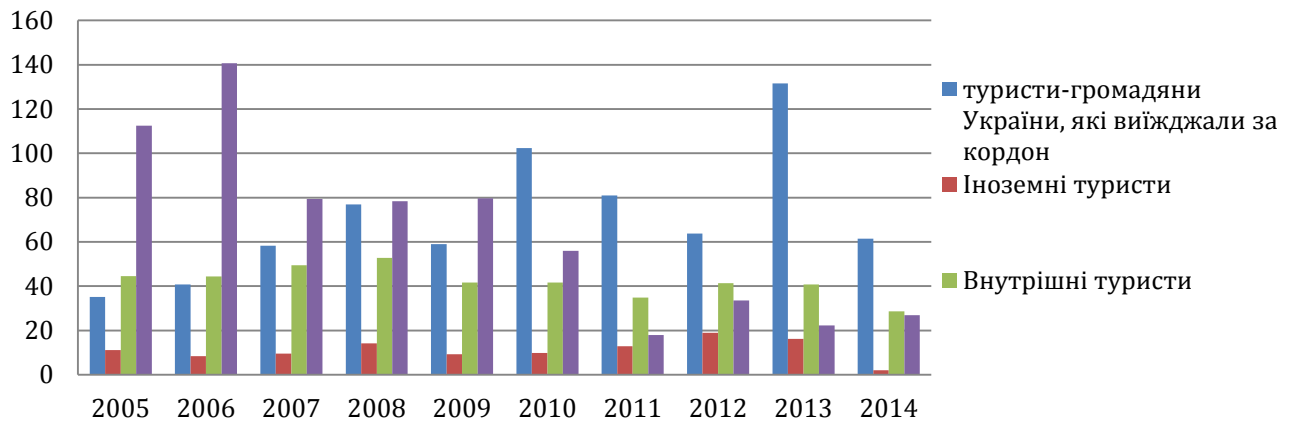

Рис. 1. Динаміка туристичних потоків у Львівській області у 2005-2014 рр. (тис. осіб)*

* Складено автором на основі джерела [6]

Рис. 2. Динаміка обсягу реалізованих послуг з організації подорожей (млн грн)

*Складено автором на основі джерела [5]

Таблиця 6. Порівняльна характеристика фінансових надходжень від туристичної діяльності у Львівській області*

Показник	Роки						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Обсяг наданих туристичних послуг	201,945 млн грн	160,815 млн грн	257,89 млн грн.	309,87 млн грн	418,59 млн грн	327,05 млн грн	420,33 млн грн
Платежі до бюджету	5,537 млн грн	5,251 млн грн	5,166 млн грн	6,167 млн грн	7,887 млн грн	6,149 млн грн	7,982 млн грн
Заборгованість перед бюджетом	13,4 тис. грн	77 тис. грн	70,8 тис. грн	239,6 тис. грн	70,9 тис. грн	82,5 тис. грн	113,6 тис. грн
Надходження валюти від надання послуг нерезидентам України	5 млн \$	1 млн 291 тис. \$	921, 135 тис. \$	4,674 млн \$	5,285 млн \$	3,74 млн \$	945,21 тис. \$

* Складено автором на основі джерела [7, с. 13]

Такий великий розрив між надходженнями від туристів, які потрапляють в економічний оборот, і прямими надходженнями до бюджету свідчать про наявність таких проблем:

- відсутність ефективного фіскального механізму і, зокрема, системи прямого та непрямого обліку надходжень від туризму;
- високі загальні надходження від туризму, що потрапляють в економічний оборот регіону, і низькі реальні надходження в бюджет області не сприятимуть розвитку однаковими темпами економіки регіону загалом, туристичної індустрії та туристичної інфраструктури зокрема;

-
- відсутність чітких та ефективних дій з боку органів управління туризмом щодо подолання недоплати платежів до бюджету, а особливо покарання за доведені правопорушення подібного характеру в регіоні призведуть до погіршення цієї ситуації.

Висновок та перспективи подальших досліджень

Треба зауважити, що сучасна форма державної статистичної звітності є застарілою і не враховує основних змін у законодавстві. Важливість туризму для національної економіки не є чітко визначеною, оскільки в загальній кількості спожитих у певному періоді товарів та послуг практично неможливо виокремити ту їх частку, що припадає на туристичну індустрію. Туризм не визначений як окремий вид економічної діяльності в міжнародному класифікаторі видів економічної діяльності та Державному класифікаторі України ДК 009:2010. Об'єктивна оцінка економічної ефективності та соціальної важливості розвитку туризму є можливою лише при комплексному поєднанні статистичної інформації та показників, що характеризують внесок туризму в економіку держави, але не підлягають статистичному обліку.

Актуальними залишаються питання створення нормативно-правової основи державного регулювання в галузі туризму, податкової політики, приватизації та акціонування, створення інвестиційних умов, що стимулюють приплив коштів в об'єкти туристичної індустрії на території України. Така інформація дасть можливість здійснювати ефективний аналіз ринку туристично-рекреаційних послуг, прогнозування та стратегічне планування розвитку регіональної інфраструктури туризму і курортів, галузевих інвестицій, розвитку людських ресурсів. Довгострокова стратегія розвитку туристичного кластера повинна ґрунтуватись на достовірній статистичній інформації, що дає адекватне уявлення про масштаби та напрями туристичних потоків, можливості туристичної інфраструктури, ємності туристичних ринків, характеристики сегментів у межах цих ринків, на які повинен орієнтуватись туристичний регіон.

Список літератури

1. Організований відпочинок та туризм у Львівській області у 2014 р. [Текст] : доповідь / За ред. С. І. Зимовіної. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2015. – 11 с.
2. Туризм і світова економіка [Електронний ресурс] : офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284416899>.
3. Кифяк, В. Ф. Організація туризму [Текст] : навчальний посібник / В. Ф. Кифяк. – Чернівці: Книги – XXI, 2008. – 344 с.
4. Любіцева, О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіцева. – 3-є вид., перероб. та доп. – К.: «Альтерпрес», 2005. – 436 с.: іл., картосхеми.
5. Діяльність підприємств сфери послуг Львівської області у 2014 р. [Текст] : статистичний збірник / За ред. М. М. Кармазіна. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2015. – 30 с.
6. Туристичні потоки. Державний комітет статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Колективні засоби розміщення та туристична діяльність у Львівській області у 2014 р. Статистичний бюлетень [Текст] / За ред. Н. І. Бонк. – Львів: Головне управління статистики у Львівській області, 2015. – 33 с.

References

1. Zymovina, S. I. (2015). Orhanizovanyi vidpochynok ta turyzm u Lvivskii oblasti u 2014 r. Lviv: Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti.
2. Turyzm i svitova ekonomika. (2015). Retrieved from: <http://www.e-unwto.org/doi/book/10.18111/9789284416899>.
3. Kyfiak, V. F. (2008). Orhanizatsiia turyzmu. Chernivtsi: Knyhy – XXI.
4. Liubitseva, O. O. (2005). Rynok turystychnykh posluh (heoprostorovi aspekty). Kyiv: Alterpres.
5. Karmazyna, M. M. (2015). Diialnist pidpriemstv sfery posluh Lvivskoi oblasti u 2014 r. Lviv: Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti.
6. Turystychni potoky. (2015). Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
7. Bonk, N. I. (2015). Kolektyvni zasoby rozmishchennia ta turystychna diialnist u Lvivskii oblasti u 2014 r. Lviv: Holovne upravlinnia statystyky u Lvivskii oblasti.

Стаття надійшла до редакції 22.10.2015 р.